

המשרד לקליטת העלייה

פרק א' – דגשים מרכזיים בהצעת התקציב לשנים 2009 - 2010

עידוד העלייה

תקציב עידוד העלייה נועד לקדם תוכניות קליטה על בסיס הנחה שקליטה טובה יותר, המותאמת לצרכי העולים, הינה כלי רב-ערך לעידוד המשך העלייה והקליטה בעתיד, ושקליטה מוצלחת של עולים בארץ מעודדת עולים פוטנציאליים להחליט על העתקת מרכז חייהם לישראל, במסגרת ההתלבטות הטבעית הכרוכה בהחלטה על מהלך מעין זה. תוכניות אלו כוללות, בין היתר, את פרויקט העלייה הקבוצתית, הנותן תוספת סיוע וליווי פרטני למשפחות העולות במסגרת התוכנית.

תעסוקה ויזמות

המשך פיתוח וקידום תוכניות לשילובם של העולים בתעסוקה וסיוע במימוש זכויותיהם בעת המפגש עם עולם העבודה. פעילות זו מהווה נדבך חשוב ומרכזי בהצלחת קליטתו של העולה בארץ.

יעדים מרכזיים לשנים 2009 - 2010:

1. העמקת ההכשרה וההסבה המקצועית, והגדלת היקף קורסי הרישוי וההסמכה עבור אוכלוסיות ייעודיות, בהתאם לצרכי שוק העבודה.
2. הגברת הסיוע לאוכלוסיות מיוחדות כגון אומנים מצטיינים, ספורטאים אולימפיים ומדענים מצטיינים כמנוף לבלימת בריחת מוחות.
3. מינוף הלוואות ליזמים עולים, הכשרה והדרכת יזמים, והרחבת פרויקט BUSINESS IL, המאפשר מידע רחב ועזרה להקמת עסקים, בהיות העולה הפוטנציאלי בחו"ל. בנוסף, ימשיך המשרד לפתח מגוון תוכניות המותאמות לצרכיהם הייחודיים, לקידום העסקתם ושילובם של העולים בשוק העבודה המקומי, במטרה להעמיק את הסיוע בקליטתם החברתית – כלכלית.

תושבים חוזרים

מאות אלפי ישראלים ירדו מהארץ במרוצת השנים ומתגוררים ברחבי העולם, חלקם הגדול בארה"ב (בה חיים כחצי מיליון ישראלים). לאוכלוסיית התושבים החוזרים תרומה משמעותית בהיותה משאב לאומי איכותי, המהווה מנוע צמיחה כלכלית, חברתית ואקדמית. במהלך שנת 2008, שנת ה-60 למדינת ישראל הפעיל המשרד תכנית מיוחדת לעידוד חזרתם של ישראלים ארצה שכללה בין השאר הטבות מיסוי והקלות בהשגת זכאות לביטוח בריאות, איסוף נתונים ובניית מערכות מידע לצורך איתור והשבת הישראלים השוהים בחו"ל והגברת המודעות בקרב הקהילות העיקריות בהם חיים.

במהלך השנים 2009-2010 ימשיך המשרד בפעילות בתחום זה תוך התבססות על הניסיון והפקת הלקחים שנצברו מהפעלת התכנית, ותוך מאמץ להמשיך בתהליכים שהחלו הודות לתכנית, וכן באמצעות תכניות כגון תוכנית "צבר" ו"הבית הישראלי" ותכניות נוספות המציעות פתרונות תעסוקה לישראלים חוזרים.

קליטת עולי אתיופיה

המשרד, בשיתוף משרדי ממשלה נוספים, ממשיך לפעול לקליטת עולי אתיופיה, בהתאם ובכפוף להחלטות הממשלה בנושא ובהן ההחלטה על תכנית חומש לשיפור קליטת בני העדה האתיופית, תוך מתן דגש לתוכניות בכל התחומים, ובעיקר לנושאי החינוך, הדיור והתעסוקה.

נושאים נוספים שיטופלו במסגרת תקציב 2009 - 2010 :

פתרונות דיור לעולים - המשך הפעילות למתן פתרונות דיור מיטביים לעולים, במסגרת מרכזי הקליטה, ההוסטלים ומקבצי הדיור, בצד שיפור התוכניות לסיוע ארוך טווח בתשלומי שכר דירה לעולים שישכרו דירות בשוק הפרטי. כמו-כן, ימשיך המשרד בצעדים למניעת ניצול לרעה של כספי הדיור הניתנים לעולים, מצד גורמים לא אמינים בשוק התיווך.

חינוך – המשרד ממשיך לסייע לתוכניות לימודיות לעולים בחינוך הלא-פורמאלי, הן באופן ישיר והן באמצעות גופים נוספים. במסגרת זאת, ממשיך המשרד לקיים תוכניות ללימוד עברית מחוץ לאולפנים, בדגש על אוכלוסיות הצעירים והקשישים.

טיפול בסטודנטים עולים - המשך הסיוע לסטודנטים עולים בצורה של מלגות לשכ"ל, מלגות קיום והלוואות; וכן סיוע בלימוד השפה העברית, השפה האנגלית, שעורי עזר, סעד נפשי ועוד.

חיילים עולים - המשך הטיפול בעולים שהינם חיילים בודדים, בני עולים, חיילים נשואים, עולות בודדות המשרתות בשירות הלאומי באמצעות סיוע כספי, ייעוץ והכוונה.

דגש על נושאי קליטה חברתית – הרחבת הטיפול והסיוע בשיתוף הרשויות המקומיות.

מיקוד פעילות קליטת העלייה – הגברת הסיוע בקליטת עלייה באזורי הפריפריה.

פרק ב'- עיקרי השינויים בהצעת התקציב לשנים 2009 - 2010

השינויים בתחומי האחריות של משרד הקליטה ובהיקף פעילותו מוצאים ביטוי בתקציב המשרד, ובשינויים שחלו בו, כמפורט להלן:

עיקרי השינויים במעבר מתקציב 2008 לתקציב לשנים 2009 - 2010

(באלפי ש"ח)

1,338,653	תקציב מקורי 2008
	תוספות
5,000	יישום העדכון לחוק ותיקי מלחמת העולם השנייה
6,500	תוספת למרכזי קליטה לעולי אתיופיה
	הפחתות
30,500	התאמת תקציבי סל קליטה ותשלומים ישירים לעולים לירידה במספר העולים
59,090	הפחתות רוחביות בתקציבי קניות
2,920	הפחתות בתקציב הוצאות כ"א
1,257,643	סה"כ תקציב 2009 במחירי 2008
1,271,316	סה"כ תקציב 2009 במחירי 2009
	תוספות
16,000	שכירות ארוכת טווח
3,300	תוספת למרכזי קליטה לעולי אתיופיה
1,009	שונות
	הפחתות
59,000	התאמת תקציבי סל קליטה, תשלומים ישירים לעולים ושכירות מרכזי קליטה לירידה במספר העולים
51,480	הפחתות רוחביות בתקציבי קניות
1,460	הפחתות בתקציב הוצאות כ"א
1,179,685	סה"כ תקציב 2010 במחירי 2009
1,193,825	סה"כ תקציב 2010 במחירי 2010

פרק ג' – ניתוח הצעת התקציב

לוח מס' 1: מיון הצעת תקציב 2009 - 2010 על פי מיון כלכלי

(באלפי ש"ח, הוצאה נטו, מחירים שוטפים)

הצעת תקציב 2010	הצעת תקציב 2009	תקציב 2008	
72,494	72,156	72,376	שכר בארץ
564,859	548,435	583,870	קניות בארץ
486,225	592,131	622,109	תשלומי העברה
250	214	270	הוצאות בחו"ל
69,997	58,380	60,028	השתתפויות
1,193,825	1,271,316	1,338,653	סה"כ

תוספות עיקריות בהצעת תקציב 2009

1. תוספת של 5,000 אלפי ש"ח ליישום עדכון חוק ותיקי מלחמת העולם השנייה, להגדלת המענק לותיקים החיים בישראל.
2. תוספת של 6,500 אלפי ש"ח להפעלת מרכזי קליטה לעולים מאתיופיה בשל התייקרויות השירותים הניתנים במרכזי הקליטה.

תוספות עיקריות בהצעת תקציב 2010

3. תוספת של 16,000 אלפי ש"ח לפתרונות שכירות ארוכת טווח.
4. תוספת של 3,300 אלפי ש"ח להפעלת מרכזי קליטה לעולים מאתיופיה בשל התייקרויות השירותים הניתנים במרכזי הקליטה.

הפחתות עיקריות בהצעת תקציב 2009

1. הפחתת 30,500 אלפי ש"ח בתקציבי סל קליטה ותשלומים ישירים לעולים לצורך התאמה לירידה במספר העולים בשנת 2009.
2. הפחתת 59,090 אלפי ש"ח בתקציבי המשרד שאינם הוצאות שכר בשל החלטות ממשלה.
3. הפחתת 1,460 אלפי ש"ח מתקציב השכר של המשרד בגין החלטות ממשלה.

הפחתות עיקריות בהצעת תקציב 2010

4. הפחתת 59,000 אלפי ש"ח בתקציבי סל קליטה, תשלומים ישירים לעולים ושכירות מרכזי קליטה לצורך התאמה לירידה הצפויה במספר העולים.
5. הפחתת 51,480 אלפי ש"ח בתקציבי המשרד שאינם הוצאות שכר בשל החלטות ממשלה.
6. הפחתת 1,460 אלפי ש"ח מתקציב השכר של המשרד בגין החלטות ממשלה.

פרק ד' - תיאור המשרד

מבנהו הארגוני של המשרד מורכב מן היחידות הבאות:

1. המשרד הראשי

במסגרת המשרד הראשי פועלות יחידות המטה הבאות:

- א. אגף בכיר לדיור
- ב. אגף בכיר לכלכלה ויזמות (יזמות, תעסוקה וקליטה במדע).
- ג. מנהל הסטודנטים
- ד. אגף לקליטת עולי אתיופיה
- ה. תחום גיור
- ו. אגף בכיר לקליטה בקהילה
- ז. אגף בכיר למערכות מידע
- ח. אגף בכיר לעידוד עלייה ותושבים חוזרים

בנוסף, פועלות במטה המשרד היחידות הבאות:

המחלקה לתיעוד וזכאות, אגף למשאבי אנוש והמחלקה לרווחת עובד, אגף לשיפור השירות ומחלקת הדרכה, המחלקה לשרותי רווחה, אגף למידע ופרסום, אגף תכנון ומחקר, אגף לביקורת פנים והמחלקה לפניות הציבור, לשכת דוברות, לשכה משפטית, אגף כספים וחשבונות, אגף תקציבים.

2. אגף הקליטה בנתב"ג

האגף מתמקד בצד המנהלי של הטיפול הראשוני בעולים המגיעים ארצה, דרך נמל התעופה בן גוריון על-ידי הפעולות הבאות: רישום וקליטה במערך המידע הממוחשב, הנפקת תעודות, מתן מידע ראשוני לעולים בנושאים שונים, הפניית עולים למקומות שונים ולמסגרות שונות, ביצוע תשלומי סל קליטה, מענק מכס וקצבת זקנה במזומן, הסעות ליעדים שונים בארץ כולל הסעות באמבולנסים וברכבים מוגנים ירי.

בנוסף, מפעיל האגף מרכז מידע טלפוני ארצי הפועל 24 שעות ביממה. המרכז נותן מענה לנושאים הבאים:

- א. מתן מידע בכל תחומי זכויות עולים כולל תחומים אזרחיים וכן מענה טלפוני לפונים מהארץ ומחו"ל.
- ב. חיפוש קרובים בטלפון בדואר אלקטרוני מהארץ ומחו"ל.
- ג. קו פתוח לקהל עולים בנושאים שונים ובמספר שפות.
- ד. מבצעי הסברה לעידוד עלייה וחזרתם של תושבים חוזרים.
- ה. הפעלת מערך מידע בשעת חירום אזרחי או בכל הארץ.
- ו. ליווי וטיפול לפונים במצבי חירום (כגון בעת פיגועים).

3. מערך שדה - מורכב ממחוזות, לשכות, סניפים ומוקדים:

מחוזות - המחוז מרכז תחומי טיפול מוגדרים כגון: טיפול ביזמים, אומנים וספורטאים, קורסים מקצועיים וכו'. בנוסף, מפעיל המחוז את הטיפול בנושא הכספי הכולל בקרה ואישור לתשלום של חשבונות ופעולות גזברות אחרות. כיום במשרד הקליטה פועלים שלושה מחוזות: ת"א והמרכז, הדרום וירושלים, חיפה והצפון.

לשכות - הלשכה היא יחידת ביניים המרכזת פעילות טיפולית אזורית והיא בעלת סמכות בנושאים כספיים מסוימים. המשרד מפעיל כיום 14 לשכות.

סניפים - יחידת הטיפול הבסיסית שתפקידה לטפל פרטנית בעולים בישוב בו ונמצא הסניף. המשרד מפעיל כיום 19 סניפים.

מוקד – יחידת טיפול ביישובים מרוחקים גיאוגרפית ו/או מעוטי עולים. השירות במוקדים ניתן ע"י עובד לשכה או סניף אשר מגיע אחת לשבוע למתן שירות ישיר במתקני הרשות.

פרק ה' - התפתחויות בתחום העלייה לישראל

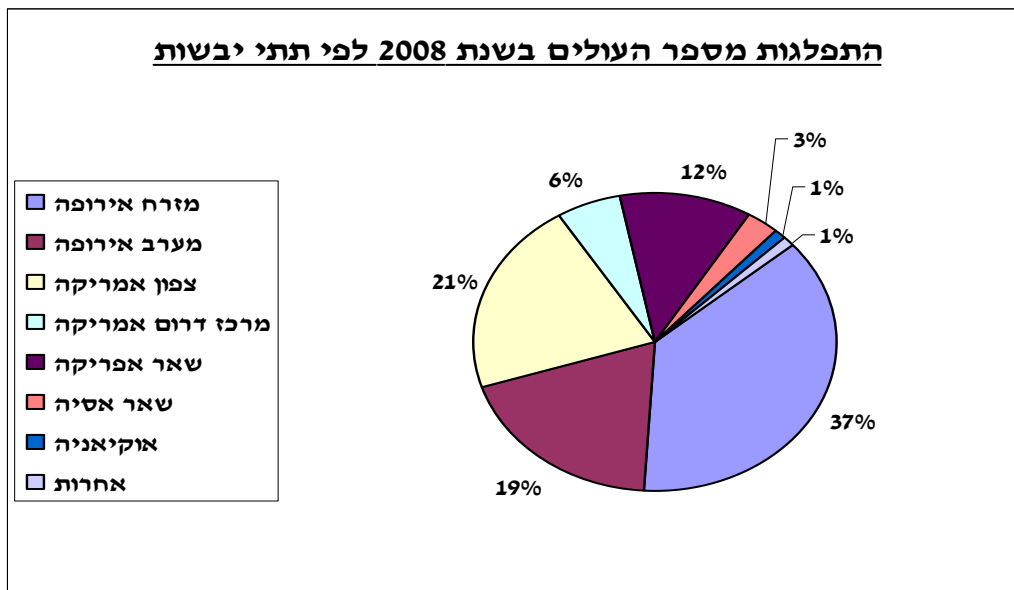
נתוני העלייה לישראל בשנים האחרונות

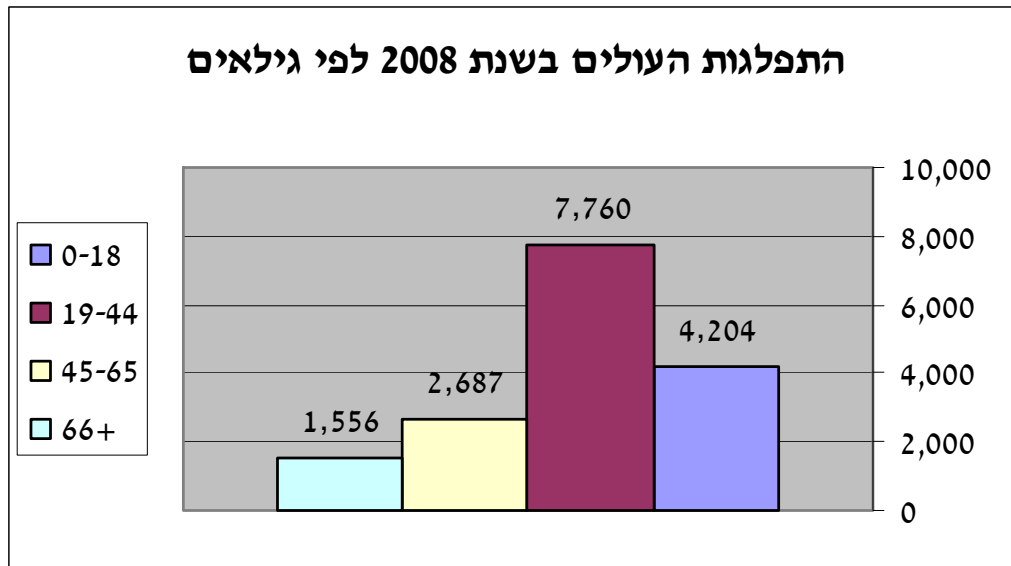
שנה	מס' העולים
2005	22,806
2006	20,955
2007	19,856
2008	16,207

התפלגות עולים בשנת 2008 לפי תתי יבשות

תת יבשת	מספר העולים	שיעור מתוך כלל העולים
מזרח אירופה	5,984	37%
צפון אמריקה	3,387	21%
מערב אירופה	3,093	19%
אפריקה (ללא ארצות ערב)	1,941	12%
מרכז ודרום אמריקה	965	6%
אסיה (ללא ארצות ערב)	419	3%
ארצות ערב	51	0%
אוקיאניה	201	1%
אחרות	166	1%
סך הכל	16,207	100%

התפלגות מספר העולים בשנת 2008 לפי תתי יבשות

פרק ו' - הסבר מפורט של התקציב

*הסכומים מפורטים בטבלאות התקציב בעמ' 2 עד 15 לעיל.

01 תחום פעולה כללי

יחידות שירותי הנהלה

במסגרת תחום ארגוני זה קובעת הנהלת המשרד את מדיניותה לגבי קליטת העלייה. הנהלה קובעת את תוכניות הפעולה והעבודה של האגפים והמחלקות, מטפלת בוויסות האמצעים והמשאבים המיועדים לטיפול בעולים, מרכזת נתוני מחקר על העלייה וקליטתה, מפיצה מידע מעודכן לצורך תדרוך העולים, מדריכה את העובדים לצורך טיפול הולם בעולים וכן מרכזת את פעולות האמרכלות המרכזיות המשרתות את כל יחידות המשרד. בפעילות זו מסייעות היחידות הבאות:

1. אמרכלות (תוכנית 300112)

תחום זה מתייחס לכל הפעילויות הכרוכות באחזקת המשרד והפעלתו על יחידותיו, ובפיתוח משאבי אנוש של צוות העובדים. פעילות זו מתמקדת במסגרת האגף לשיפור השירות, המחלקה לרווחת העובדים ומחלקת ההדרכה של המשרד. האגף לשיפור השירות עוסק בהטמעת שיטות ניהול איכות בקרב העובדים במטרה לייעל תהליכי עבודה תוך מעורבות מתמדת של העובדים והעולים בתהליך, לקבוע סטנדרט שירות גבוה, ולעודד את המוטיבציה, ההנעה וההישגיות בקרב העובדים. בנוסף, האגף עוסק בטיפול התנאים הסביבתיים של עובדים ביחידות המשרד וכן בשיפור השירות הפנים משרדי בתחום שירותי התחזוקה, הציוד ועוד.

2. תכנון ומחקר (תוכנית 300121)

האגף עוסק בתחומים הבאים:

- א. ליווי, מעקב והערכה מחקרית של פעילות העלייה והקליטה לאור היעדים שנקבעו ע"י המשרד. זאת במטרה לספק בסיס לעיצוב מדיניות ולגיבוש תוכניות לאוכלוסיית העולים.
- ב. ריכוז המידע המחקרי הרלוונטי להליכי העלייה והקליטה, ייעוץ בעת תהליך קבלת ההחלטות במשרד על בסיס המידע הנאגר בהליכי התכנון והמחקר, קידום שיתוף פעולה עם משרדי ממשלה אחרים וגורמי מחקר בארץ ובחו"ל בנושאי עליה וקליטת עולים.

ג. בשנים 2009 - 2010 יעסוק האגף בעיקר בנושאים הבאים: מצב הקליטה של נוער עולה, מצב הקליטה של עולי אתיופיה, מאפייני התופעה של עולים מבריה"מ לשעבר ומאפייני הדור השני של ישראלים יורדים השוהים בצפון אמריקה.

3. מידע לעולים (תוכנית 300132)

תקציב אגף מידע ופרסום מיועד להפקה, הוצאה לאור והפצה של מידע עדכני ומוסמך בשפות שונות אודות תהליכי הקליטה בישראל ועידוד העלייה. המידע מיועד לאוכלוסיות יעד ובהן עולים חדשים, עולים וותיקים, תושבים חוזרים, תיירים, מועמדים לעלייה בחו"ל ואוכלוסיית הקולטים בישראל.

א. אמצעי המידע: חוברות, עלונים, דפי מידע, עיתונים, כרזות, תקליטורים, סרטים, אביזרי פרסום ושיווק וכן אתר אינטרנט.

ב. השפות: רוסית, אנגלית, ספרדית, צרפתית, אמהרית ועברית.

ג. מוקדי הפצה: המידע מופץ למוקדי קליטה בישראל ובהם מחוזות, לשכות וסניפים של המשרד לקליטת העלייה, נתב"ג, רשויות מקומיות, אולפנים לעברית, אולפנים לגיור, מרכזי קליטה, מרכזי מידע, כנסים וירידים, ארגוני עולים וגופים וולונטריים וציבוריים. כמו כן, המידע מופץ על ידי הסוכנות היהודית ברחבי העולם לשם עידוד העלייה לישראל.

4. מחשוב (תוכנית 300135)

האגף למערכות מידע במשרד הקליטה אחראי על פיתוחן ותפעולן השוטף של מערכות תקשוב, התומכות ביישום מדיניות קליטת העלייה.

מערך התקשוב מקיף את כל תחומי הפעילות של המשרד בפריסה ארצית רחבה, בכלל זה: עידוד עלייה והחזרת תושבים ישראלים מחו"ל, שיפור והעמקת הקליטה, מתן שירותים ישירים לעולה (ממשל זמין) ופישוט וייעול תהליכי העבודה המנהליים.

תהליכי הקליטה והסיוע לעולים נתמכים במערכות מחשוב מן המתקדמות הקיימות היום. מערכות המחשוב של המשרד מספקות מגוון שירותים וסיוע לעולים ותומכות ביחידות המשרד ע"י העמדת שרותי מידע מתקדמים, עדכניים ומקיפים.

תכנית האגף לשנים הקרובות נגזרת מן המגמה הכללית בתחום טכנולוגית המידע והשירותים לאזרח, דהיינו: שדרוג ועדכון תשתיות התקצוב לטכנולוגיות מחד, והעמקת חשיפת המידע והשירותים הישירים לציבור העולים מאידך.

בשנים 2009 - 2010 תימשך תנופת הפיתוח של מערכות התקשוב ליעול ופישוט של תהליכי הקליטה, תוך שימוש מושכל בטכנולוגית המידע.

במהלך השנים 2009 - 2010 יושם דגש מיוחד על המשך הפיתוח וההטמעה של הנושאים הבאים:

1. אינטרנט וממשל זמין, כולל הפעלת שירותים ישירים לעולים ע"י פיתוח של פורטלים ייעודיים לסיוע בקליטת העלייה, כגון: תעסוקה, עידוד עלייה, תושבים חוזרים וכדומה.
2. שדרוג והשבחה של אתרי האינטרנט של המשרד לטכנולוגיה חדשה ומתקדמת.
3. מימוש יוזמות לעידוד העלייה ופניות הציבור באמצעות מערכת לניהול קשרי לקוחות.
4. שדרוג והשבחת מערכת העולים המרכזית המשמשת להעמקת השירותים לעולים ושיפורם, המשך פיתוח מערכות לתמיכה בתפישת השרות החדשה של המשרד ומעבר לתעודת עולה חכמה וכרטיס חכם לזיהוי העולים.
5. ניתוח ואפיון תהליכי העבודה בקליטה בתעסוקה ופיתוח מערכות חדשות בתחום זה.
6. העמקת הקשר עם גורמי חוץ לשיפור השרות לעולה, כגון: הסוכנות היהודית, צה"ל ועוד.
7. חידוש והרחבה של תשתית המחשוב והתקשורת.
8. המשך הטמעת מערכת המשרד הממוחשב ביחידות המשרד.
9. מערכת לניהול ידע.
10. מערכת מידע להנהלה.

02 שירותי קליטה

1. קבלת עולים והסעתם (תוכנית 300212)

אגף הקליטה בנתב"ג אחראי לקבלת העולים הראשונית, טיפול במשפחות העולים, הנפקת תעודות עולה, הכוונתם לכל חלקי הארץ והסעתם מנתב"ג ליעדי הקליטה.

2. סיוע לאוכלוסיות ייחודיות (תוכנית 300214, 300215)

א. סיוע לעולים שהינם קטינים חוזרים, חיילים בודדים, בני עולים, חיילים נשואים, עולות בודדות המשרתות בשירות הלאומי.

המשרד מפעיל מערך טיפולי לטובת המלש"ב (מועמד לשירות ביטחון) והוריו, וכן מערכת סיוע לחיילים העולים במהלך שירותם הצבאי, כדלקמן:

(1) ייעוץ לתיירים ולתושבים במעמד ארעי המבקשים לשנות את המעמד האישי ולהתגייס לצבא.

(2) השתתפות בתוכנית הכנה לצה"ל וקיום מחנות קיץ לטובת הנוער העולה, ייעוץ לעולים העומדים בפני גיוס והשתתפות בכנסי הסברה שעורך צה"ל עבורם, ארגון כנסי הסברה להורים ולמלש"בים והפקת חוברת הסברה בשפות העולים בנושא הגיוס והזכויות.

(3) ייעוץ למערך תנאי שירות בצה"ל באשר לטיפול בחיילים עולים במסגרת שרותם הצבאי.

(4) סיוע בהדרכת המפקדים והסגל הפיקודי הקולט חיילים עולים.

(5) השתתפות בביקורים בבסיסי צה"ל הקולטים חיילים עולים.

(6) קיום קשרי עבודה עם קציני צה"ל, אמ"ש פרט, מערך מג"ן, ענף עליה, מינהל הגיוס ועוד.

(7) שותפות עם צה"ל בקביעת מדיניות הקליטה של החיילים העולים בצבא.

הסיוע המיוחד שמעניק המשרד לחיילים עולים כולל מענק חודשי לחייל הבודד, מענק לאשת החייל, מענק חודשי לחייל שמשפחתו זכאית לתשלום משפחה מהצבא ומענק חודשי לבנות בודדות המשרתות בשירות הלאומי.

ב. שירות הרווחה

שירות הרווחה רואה את ייעודו בסיוע לעולים הנקלעים לקשיים ולמצבי מצוקה ומשבר במהלך תהליך קליטתם באמצעות צוות עובדים סוציאליים במטה ובמחוזות המשרד. הפעילות כוללת ליווי וסיוע לעולים לצורך הנגשת שירותים שונים הניתנים הן מחוץ למשרד, והן ע"י המשרד במטרה להבטיח קבלת מענים ההולמים את צרכי העולים הנזקקים ובמצבי מצוקה שונים.

הפעילות המקצועית של השירות מתקיימת במסגרת עולם התוכן של העבודה הסוציאלית, ומתפרסת על פני שני מישורים של רווחה חברתית: פרט ומשפחה, קבוצה וקהילה. הפעילות מתבצעת באמצעות עובדים סוציאליים ויועצי קליטה אישיים.

(1) סיוע בתחום הפרט:

במסגרת הטיפול בפרט ובמשפחה נערכת פעילות לאיתור, זיהוי ואבחון צרכים ובעיות בקרב עולים, הנמצאים במצבי מצוקה קשים, תוך טיפול והתערבות פרטנית קצרת מועד. במסגרת מהלך זה נעשה מאמץ למיצוי זכאות העולה בתוך המשרד ומחוצה לו תוך גיוס מקורות חוץ ממשלתיים, כגון קרנות ועמותות לסיוע. בנוסף, מטפל השירות בנפגעי פעולות איבה ואחראי על התערבות המשרד בתחומי רווחה במצבי חירום, משברים או אירועים טראומטיים, כגון מקרי אובדנות ואלומות במשפחה. העובדים הסוציאליים מסייעים גם ליועצי הקליטה האישיים בהתמודדות עם עולים במצבי סיכון ומצוקה.

(2) סיוע בתחום הקהילה:

במסגרת התחום הקבוצתי והקהילתי נבנה מערך סיוע בעקבות אבחון צרכי אוכלוסיות ייחודיות כגון נפגעי סמים ואלכוהול, נוער בסיכון, נשים מוכות החשופות לאלימות במשפחה, נפגעי טראומה ואוכלוסיות נוספות. פעולות אלו מבוצעות גם על בסיס שותפויות ופעילויות בין ארגוניות. דגש מיוחד ניתן לבניית תוכניות המכוונות לנוער בסיכון עובר חוק, נערות בסיכון מוגבר, נפגעי אלכוהול וסמים, חיזוק ההורים במעבר הבין תרבותי ופיתוח תוכניות התערבות רגישות תרבות להתמודדות עם בעיית האלימות במשפחה בקרב עולים.

(3) סיוע לעולים שסייעו בנטרול תוצאות אסון צ'רנוביל:

המשרד אחראי על קיום ועדת הכרה ועל מתן סיוע בהתאם לחוק המסייעים לנטרול אסון צ'רנוביל מתוקפו משולם מענק שנתי למנטרלים.

(4) קידום מידע וידע:

חלק בלתי נפרד מפעילות השירות מכוון לקידום מחקרי הערכה לתוכניות הנבנות על ידי המחלקה (כגון "מסיכון לסיכוי", "סיכויים", "פינה בלב - בית חם ויוצר לנערות בסיכון"), מחקרים הקשורים לזיהוי צרכים ובעיות (כגון אובדנות בקרב עולים, שימוש בסמים בקרב עולים, רצח במשפחה בקרב העדה האתיופית), הפקת שנתון על ילדים עולים בשיתוף המועצה לשלום הילד, המסייע לקובעי מדיניות בתחום לעבוד ביעילות עם בני נוער עולים ביישובים, וכן סקר ראשון מסוגו של ילדים ובני נוער עולים המאפשר תמונת מצב עדכנית מאז גלי העלייה הגדולים של ראשית שנות ה-90.

(5) התוכנית הלאומית לטיפול בילדים ובנוער בסיכון (תוכנית שמיד)

בעקבות קבלת החלטת ממשלה על אימוץ הדו"ח, נוטל השירות חלק במטה הבין משרדי ליישום המלצות ועדת שמיד, תוך התמקדות בפיתוח ובהתאמת מענים לילדים ובני נוער עולים. מרבית תוכניות השירות מאומצות כתוכניות מערכתיות המאפשרות התמודדות רגישת תרבות במצבי סיכון ומצוקה של נוער עולה.

ג. פעולות לעידוד חזרתם של ישראלים לישראל וקליטת תושבים חוזרים בארץ

האגף הבכיר לעידוד העלייה ותושבים חוזרים אחראי ליישום מדיניות הממשלה ומשרד הקליטה בנושא שמירת הקשר עם אזרחי מדינת ישראל השוהים בחו"ל, עידודם לשוב לישראל וקליטתם בארץ.

אוכלוסיית היעד של האגף בחו"ל מונה כ-750 אלף נפש. הריכוז הגבוה ביותר של ישראלים נמצא בצפון אמריקה: הקהילות הישראליות בניו יורק, לוס אנג'לס ומיאמי הן הגדולות בעולם לאחר מדינת ישראל.

החל משנת 2002 חל גידול הדרגתי ניכר במספר התושבים החוזרים שחזרו לארץ. בשנת 2008 טיפל האגף ב-9,073 תושבים חוזרים.

פעילות האגף מתבצעת בפריסה כלל עולמית תוך שימת דגש על ארצות הברית, קנדה ואירופה ומתן מענה גם לפניות מדרום אפריקה, אוסטרליה ואמריקה הלטינית; זאת, בשיתוף פעולה מלא עם הנהלת משרד החוץ, ראשי נציגויות וקונסולים בכ-60 נציגויות בעולם. החל מסוף שנת 2007 מפעיל המשרד תכנית לעידוד החזרת הישראלים השוהים בחו"ל. במסגרת התכנית, מעניק המשרד סל תמריצים והטבות לישראלים שיחזרו לישראל עד 31.8.2009. במסגרת מבצע זה חל גידול משמעותי במספר הישראלים ששבו לישראל והסתייעו בשירותי המשרד בהשוואה לתקופה שלפני תחילת המבצע, כמצוין בטבלה שלהלן:

מספר תושבים חוזרים	התקופה
5,426	2007(המבצע החל ב-1.11.2007)
9,073	2008
2,189	ינואר-אפריל 2009

במהלך השנים 2009 - 2010 ימשיך המשרד בפעילות בתחום עידוד החזרת ישראלים השוהים בחו"ל תוך התבססות על הניסיון והפקת הלקחים שנצברו מהפעלת התכנית, וכן באמצעות תכניות נוספות המציעות פתרונות בנושאים השונים כגון: תעסוקה לישראלים החוזרים, רפורמה במסים ועוד.

כמצוין בטבלה שלעיל, מספר החוזרים לישראל בחודשים ינואר – אפריל 2009, נותר דומה למספר החוזרים בתקופה המקבילה אשתקד ועומד על 2,189 ישראלים חוזרים.

"הבתים הישראליים" בחו"ל.

הבתים הישראליים מהווים תשתית לקשר עם הישראלים השוהים בחו"ל, ולחיזוק זהותם הישראלית וזיקתם לישראל. כמו כן, הבית הישראלי עוסק במתן מידע, ייעוץ והכוונה לתושבים החוזרים. זהו כלי מרכזי לביצוע פעולות לעידוד החזרת ישראלים, ובהן ירידי תעסוקה וכנסים פרי יוזמת האגף. הפעלת הבתים הישראליים מתבצעת בשיתוף פעולה הדוק עם נציגויות ישראל בחו"ל.

האגף אחראי על ניהול התכנים, אישור תוכניות עבודה, קבלת העובדים והנחייתם המקצועית, מתן משוב, ומעקב ובקרה אחר ביצוע תוכנית העבודה והתקציב.

כיום, מפעיל משרד הקליטה 12 בתים ישראלים: בניו-יורק, שיקגו, בוסטון, פילדלפיה, מיאמי, אטלנטה, יוסטון, לוס אנג'לס, סן-פרנסיסקו, טורונטו, פריס ומונטריאול. במהלך שנת 2009 צפוי להיפתח בית ישראלי נוסף בלונדון.

תנועת "צבר" בצפון אמריקה ופרויקט "גרעיני צבר"

האגף מלווה מקצועית ומשתתף במימון תנועת הצופים "צבר", הפועלת בצפון אמריקה ומהווה תנועת נוער המיועדת לילדי ישראלים ופועלת בשפה העברית.

התנועה מונה כ-2,500 בני נוער בגילאי 10-18 ומפעילה תוכניות חינוכיות כמו "חץ וקשת", "קשת" ושנת שרות חברתי קהילתי בארץ. כמו כן, התנועה מפעילה את תוכנית ההגשמה "גרעיני צבר" במסגרתה מגיעים לישראל מדי שנה מאות בני נוער לשרות מלא בצה"ל. האגף מלווה את הפרויקט באופן צמוד מרמת הפעילות הכללית, דרך הקשר עם תנועת הצופים, התנועה הקיבוצית, צה"ל ומשרד הביטחון, וכלה בליווי פרטני ע"י רכזות חיילים מטעם המשרד.

פרויקט "גרעיני צבר" גדל ב- 500% ב-5 השנים האחרונות. כ- 80% מן המשתתפים בפרויקט נשארים בארץ בתום השרות הצבאי ו-20% מן המשפחות חוזרות ארצה בעקבות ילדיהם.

במהלך השנים 2009 - 2010 מתוכננים מיזמים משותפים עם תנועות נוער נוספות, כחלק מהפעולות לעידוד עלייה והחזרת ישראלים במספר מדינות בעולם.

כמו כן, במסגרת אירועי המכביה ה-18 שתתקיים בשנת 2009, יבצע האגף פעילות לעידוד עלייתם של ספורטאי המכביה, מלוויהם והאורחים השונים.

האגף מקיים מספר ימי מידע בשנה בהשתתפות מומחים בתחומים שונים במסגרת מרכז המידע בנתב"ג, ומפעיל אתר אינטרנט ו"קו פתוח" לטלפונים מחו"ל ובארץ.

חומרי מידע והסברה

האגף עוסק באיסוף, עדכון, הפקה והפצה של חומרי מידע והסברה והפצתו לכל הנציגויות ברחבי העולם וללשכות המשרד. בין השאר, אחראי האגף על הפקת והפצת החוברות "מצפים לך בבית" ו"חוזרים הביתה" וכן על עדכון אתר האינטרנט המכיל מידע רב ומאפשר להתחיל בתהליך החזרה לישראל עוד בהיותם בחו"ל. האגף מפרסם מידע באינטרנט לכלל הישראלים בעולם אך משתמש גם בעיתונות, ברדיו ובטלוויזיה בלוויין בעיקר לישראלים בצפון אמריקה.

ד. הרשות לאסירי ציון והרוגי המלכות ובני משפחותיהם

הרשות לאסירי ציון והרוגי המלכות פועלת במשרד לקליטת עלייה מכוח חוק "תגמולים לאסירי ציון והרוגי מלכות ובני משפחותיהם", תשנ"ב – 1992.

הרשות מפעילה ארבע ועדות אליהן פונים המבקשים הכרה כ"אסיר ציון/הרוג מלכות": ועדה ליוצאי מזרח אירופה, ועדה לעדה האתיופית, ועדה לאנשי מחתרות בישראל וועדה ליוצאי ארצות ערב. כמו כן, מפעילה הרשות ועדת ערר, אליה פונים המבקשים אשר נדחו בועדות הרשות.

הרשות מטפלת בכלל האוכלוסייה בישראל – עולים חדשים, ותיקים וילידי הארץ, ללא קשר לזכאותם במשרד הקליטה. כל אזרח ישראלי העונה לתנאי החוק, יכול לפנות לרשות ולקבל טיפול.

הממונה על הרשות הינו האחראי לתהליך ההכרה כ"אסיר ציון" ולביצוע ההסדר עם המוסד לביטוח לאומי בעניין קביעת הזכאות ומתן תגמולים והטבות למי שהוכרו כאסירי ציון או לבני משפחותיהם.

לפי העדכון לחוק התגמולים לאסירי ציון (סעיף 25א'), על המשרד לקיים בכל שנה אירוע מיוחד לציון פועלם של אסירי ציון והרוגי מלכות.

3. שירותים לעולים קשישים (תוכנית 300217)

המחלקה לשירותי רווחה אחראית על תשלום גמלאות מיוחדות לעולים מארצות מצוקה שהגיעו לגיל פרישה, בהתאם להסכם בין הממשלה לקרן מבטחים.

4. סיוע בקידום העסקה ותעסוקה (תוכניות 300219, 300220)

המשרד לקליטת עלייה רואה בקליטתם של העולים בשוק העבודה בישראל יעד ראשון במעלה. האגף לקליטה בתעסוקה מטפל ומסייע בקליטתם של עולים בשוק העבודה. מערכת הטיפול והסיוע של האגף מתמקדת בחמישה שלבים עיקריים:

- א. טיפול וסיוע בהכשרה לקראת קבלת רישיון עבודה במקצוע הנלמד בחו"ל.
- ב. טיפול וסיוע בהכשרה לקראת קליטה בתעסוקה.
- ג. סיוע נלווה שהוא בעיקרו כלכלי, כגון: סיוע בשכ"ל ומימון בחינות.
- ד. השתלמויות ערב לעולים עובדים.
- ה. סיוע בקליטה בתעסוקה.

פעילות האגף מתבצעת במספר תחומים:

א. קורסי רישוי והסמכה

קורסים המיועדים לעולים בעלי מקצוע ותעודות מחו"ל אשר חייבים, בהתאם לחוקים בישראל, לעבור תקופת הכשרה נוספת לפני קבלת רישיון או הסמכה לעבודה בארץ. בדרך כלל קורסים אלו מאורגנים בשיתוף עם מוסדות וארגונים אחרים כגון: משרד החינוך, משרד הבריאות, לשכת עורכי הדין ולשכת רואי החשבון. במסגרת סיוע האגף להשתלבות בתעסוקה של עולים בעלי מקצוע, פועלת במשרד תכנית המאפשרת לעולים חדשים לעבור התמחות במקצועות הרישוי על ידי סבסוד חלק משכרו של העובד במהלך ההתמחות.

ב. קורסי הסבה והכשרה מקצועית

נועדו לסייע לעולים לפנות לאפיקים חדשים בתחום המקצועי, בהתאם לדרישות וצרכי המשק. עולים שלא נקלטו בתעסוקה טבעית במשק לאחר טיפול וסיוע של המוסדות המטפלים, מופנים בהתאם לכישוריהם ובהתאם לצורכי המשק לקורסים המאורגנים ע"י משרד התמ"ת ומוסדות מוכרים אחרים.

ג. סיוע בקידום השמת עולים בעבודה בסקטור העסקי

מסלול ייחודי באמצעותו ניתן עידוד למעסיקים בסקטור העסקי לקליטת עולים חדשים בעבודה. מסלול הסיוע מופעל בעיקר לעידוד אוכלוסיות ייחודיות כגון: +45, מהנדסים בכירים, עולים מאתיופיה ונשים חד הוריות.

ד. סיוע בקידום השמת עולים בעבודה בסקטור הציבורי

סיוע זה מאפשר לעולים אקדמאים אשר לא נקלטו בשוק העבודה, להיקלט במקצועם לתקופת ביניים. מדובר בעולים המועסקים במשרדי ממשלה, רשויות מקומיות, חברות ממשלתיות, מוסדות חינוך, תרבות ואמנות, מוסדות רפואה ומוסדות ציבור אחרים. במסגרת פעילות להשמת מורים עולים, בנו המשרד לקליטת העלייה ומשרד החינוך מערך של קורסים להכשרה והתאמה מקצועית וכן מערכת השמה בתעסוקה. בנוסף, מסייע משרד הקליטה למורים עולים בקליטתם במערכת החינוך על ידי השלמת שעות הוראה במשרות על תקניות לתקופת זמן מוגבלת.

ה. תוכנית תעסוקה באמצעות ואוצ'רים

החל ממחצית שנייה של שנת 2005 מפעיל אגף התעסוקה במשרד לקליטת עלייה פרויקט ניסויי בהכשרה לתעסוקה בשוק הפרטי באמצעות שוברים לקורסים בתחומי תעסוקה נדרשים, זאת לעולים ששהים בארץ עד חמש שנים.

זכאות להשתתפות בפרויקט ניתנת לעולים שקיבלו מעמד עולה החל מיום 1.1.2003 והינם בעלי ידע בשפה העברית ברמה א' לפחות.

השובר ניתן להכשרות שאינן זמינות במסגרת התוכניות הקיימות במסגרת הפעילות הרגילה של אגף התעסוקה במשרד לקליטת עלייה או במשרדי ממשלה אחרים. יועץ הקליטה או יועץ התעסוקה של העולה בונה תוכנית תעסוקתית עם העולה הכוללת יעדים לשילוב בתעסוקה במסגרת זמנים ברורה.

התוכנית כוללת תרגום מסמכים, לימודי אולפן מקצועי והכשרות נדרשות להשמה. במידה והתוכנית התעסוקתית של העולה כוללת הכשרה אשר אינה זמינה במסגרות ממשלתיות אחרות או בפעילות שוטפת של האגף, ניתנת לעולה האפשרות לאתר את ההכשרה המבוקשת על ידו במוסד לימודי בשוק החופשי. השובר ניתן לפי קריטריונים

הדורשים כי ההכשרה המבוקשת מתאימה לעולה ותגדיל משמעותית את סיכויי השמתו בעבודה.

הפרויקט מלווה במחקר הבוחן את תוצאות ההשמה בעבודה של משתתפיו. הנתונים אודות הפרויקט מלמדים כי שיעור של כ-72% מבוגרי הקורסים עובדים וכ-46% מדווחים על גידול בהכנסות משכר.

1. מרכזי הכוונה לשילוב עולים בתעסוקה

מרכז הכוונה התעסוקתית הינו מסגרת ארגונית רב תחומית המשלבת בתוכה לימודים, שירותי השמה, ייעוץ תעסוקתי ומקצועי וטיפול פרטני, בהתאם לצרכי שילובו של העולה בתעסוקה הולמת במשק הישראלי. משרד הקליטה מפעיל 6 מרכזים ברחבי הארץ. הסיוע לקידום השמת עולים בעבודה מאפשר קליטתם של עולים אקדמאים ועולים שאינם אקדמאים במוסדות פרטיים, תעשייתיים או אקדמאים במוסדות ממלכתיים וציבוריים. באמצעות מערכת קורסים והשתלמויות ובתיאום עם משרד התמ"ת, מטפל האגף בהכשרתם והסבתם של עולים למקצועות נדרשים במשק. בתקופות ההכשרה נותן האגף סיוע בדמי קיום לזכאים בכל המסגרות, כגון אולפן ומרכז להכוונה תעסוקתית וקורסים, וכן סיוע בתשלום דמי הנסיעות לקורסים בתיאום עם משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה.

5. סיוע לאומנים וספורטאים עולים (תוכנית 300221)

בתוכנית זו מבוצעות הפעולות הבאות:

- א. סדנאות לאומנים עולים.
- ב. מענקים וסיוע מיוחד לאומנים.
- ג. הפעלת המרכז לקליטת אומנים עולים, עבור אמנים בעלי דירוג מקצועי. קידום העסקה לאומנים עולים.

6. עידוד יזמות עסקית לעולים (תוכנית 300223)

אגף יזמות עסקית במשרד לקליטת העלייה עוסק בפיתוח, ייזום והרחבת תשתיות סיוע וליזוי עסקי לסביבה עסקית תומכת לעולים יזמים ואנשי עסקים, בארץ ואף טרם עלייתם, וזאת על מנת שיוכלו ליישם את יוזמותיהם ומיתוגם העסקי בסביבה עסקית חדשה ולא מוכרת. מטרת המשרד, באמצעות אגף יזמות עסקית, הינה מיצוי הפוטנציאל היזמי-עסקי הקיים בקרב העולים והתושבים חוזרים. השגת המטרה מאפשרת לבעלי עסקים ויזמים עולים קליטה כלכלית עצמאית בחברה הישראלית וזאת תוך תרומה משמעותית לצמיחת המשק הישראלי. אפיק היזמות מהווה פתרון ארוך טווח לקליטת העולה, התורם לקליטתם של היזם ומשפחתו בארץ.

בשנים 2009 - 2010 ישים אגף יזמות עסקית דגש על הנושאים הבאים:

- א. המשך פעילות הכשרה וייעוץ (גם באופן אינדיבידואלי) בתחום עסקי-פיננסי הדרושה לעולים ותושבים חוזרים יזמים על מנת להצליח במשק הישראלי.
- ב. ליווי והדרכה של יזמים עולים ותושבים חוזרים בחדירה לנישות חדשות וחדשניות בעולם העסקי.
- ג. מתן הלוואות בתנאים נוחים לפתיחת עסקים בידי יזמים עולים ותושבים חוזרים והרחבת עסקים קיימים.
- ד. מתן הכשרות באמצעות קורסים, סדנאות ומועדונים עסקיים ליזמים עולים ותושבים חוזרים בתחום הישרדות עסקים בתקופת משבר כלכלי.
- ה. שיפור השירות הניתנת לעולים ותושבים חוזרים יזמים ובעלי עסקים בתחום.
- ו. חינוך ליזמות עסקית בקרב צעירים עולים ותושבים חוזרים.
- ז. סיוע לאנשי פיננסים עולים להשתלב בעולם העסקים הישראלי.
- ח. הפעלת מרכזים מתמחים, כמוקדי מידע ופעילות ליזמים עולים (מוקד יזמות אתיופים, קווקזים ובוכרים ואיראנים).
- ט. הפעלת מוקד Business II ומוקד מידע עסקי בתחום יעוץ עסקי מקוון לעולים ותושבים חוזרים השוהים בחו"ל.
- י. ליווי ויעוץ ליזמים עולים ותושבים חוזרים בתחום הרפורמה החדשה במיסוי.
- יא. קידום פרויקט ארגוני עולים להפצת מידע אודות שירותי המשרד, באמצעות רכזי שטח דוברי שפות שונות.

7. קליטת בני הקהילה האתיופית (תוכניות 300225, ו-300811)

במסגרת תוכנית זו מבצע המשרד פעילויות מיוחדות המיועדות לסייע להשתלבות העולים מאתיופיה בארץ. הפעולות העיקריות הן:

- א. סיוע לעולים במרכזי קליטה

העולים נקלטים ב-20 מרכזי קליטה ועוד 7 מרכזי צעירים (קדמה). במסגרת שהותם של העולים במרכזי הקליטה, מפעיל המשרד לקליטת עליה, באמצעות הסוכנות היהודית, תוכניות רבות שמטרתן שילוב עולים בחברה הישראלית: לימוד עברית והכרת המערכות השלטוניות והשירותים הניתנים לכל אזרח בתחומי החינוך הרווחה והתעסוקה. באותה העת עוברים העולים תהליך גיור.
- ב. מעבר עולים לדיור קבע

(1) סיוע בשילוב הילדים במערכת החינוך, סיוע לשילוב הבוגרים בתחום התעסוקה, הפעלת הכשרות מקצועיות, שילוב במסגרת השירות הצבאי, שילוב במערכות החברתיות בישובים ובשכונות שבהן קבעו העולים את מגוריהם.

(2) מוקדי קליטה – במסגרת הסיוע לעולי אתיופיה הקים המשרד לקליטת עליה מוקדי קליטה בישובים בהם קיים ריכוז גדול של עולי אתיופיה. המוקדים מטפלים טיפול מקיף במשפחות ומסייעים לעולים בכל תחומי החיים. רשת מוקדי הקליטה שפרוסה ב- 20 רשויות ונותנת מענה למעל 85% מהקהילה המתגוררת ביישובי קבע וממשיכה בהתבססותה בכל תחומי הקליטה מתוך מגמה לסייע לעולים להיקלט בחברה הישראלית, תוך שיתוף פעולה מתמיד עם הרשות הקולטת והגופים השונים הפועלים לאותה מטרה. כך למשל, בתחום הנוער מרכזים המוקדים את טיפולם בנושאים הבאים: טיפול בנוער עולה בסיכון ובנוער נורמטיבי, על פי בקשת הישובים.

פריסת מוקדי הקליטה ליוצאי אתיופיה ביישובי הקבע:

12. בית שמש	1. באר שבע
13. ירושלים	2. קריית מלאכי
14. אור יהודה	3. אשדוד
15. רמלה	4. יבנה
16. חדרה	5. גדרה
17. פרדס חנה	6. רחובות
18. נתניה	7. ראשל"צ
19. חיפה	8. באר יעקב
20. עפולה	9. לוד
21. אשקלון	10. פתח תקווה
22. בת ים	11. תל אביב - יפו

יצוין כי ביישובים שבהם ממוקמים מוקדי הקליטה מתגוררים כ-85% מכלל יוצאי אתיופיה בארץ.

(3) תוכניות ארציות – המשרד מפעיל תוכניות בתחומים רבים למען שילוב העולים בחברה הישראלית. תוכניות בתחום החינוך הבלתי פורמאלי והשלמת בגרויות, תוכניות לנוער בסיכון, סיוע לחיילים עולים בשירות צבאי, הדרכת מפקדי צה"ל בכל הדרגים, ותוכניות למצוינות בתחומים הטכנולוגיים והמדעיים.

בהתאם להחלטת ממשלה מספר 3116 מיום 10 בפברואר 2008, ולהחלטת ממשלה מספר 188 מיום 12 במאי, 2009 שעניינן תכנית חומש לשיפור קליטת בני העדה האתיופית, תוגברה הפעילות לקליטת עולי אתיופיה בשנת 2008 ואילך. בשנים 2009 - 2010 תימשך הפעילות בתחום שיפור קליטת עולי אתיופיה בהתאם למתווה תכנית החומש, והמקורות

התקציביים ליישומה יוקצו מתקציבי משרדי הממשלה הנוגעים בדבר, בהתאם למתווה עליו החליטה הממשלה במסגרת החלטה מספר 188 הנזכרת לעיל

8. דמי קיום, הבטחת הכנסה והשלמת הכנסה (תוכנית 300226)

פעולות משרד הקליטה בתחום זה מיועדות להבטיח כי בחצי השנה שלאחר אולפן העברית ועד תום השנה הראשונה של העולה בארץ יוכל העולה להשתלב במסגרות הכנה לרישוי, הכשרה או הסבה מקצועית. לחילופין, באותה התקופה יכול העולה לנסות להשתלב בשוק העבודה ולקבל סיוע חודשי כל עוד איננו משתכר מעבודתו. כמו כן, ניתנת קצבת קיום לעולים הזקוקים לתמיכה כגון: טרום פנסיה, חד-הוריות, משפחות מרובות ילדים, מפגרים, מתמכרים לאלכוהול, ועולים השוהים במוסד לחולים כרוניים וכד'. הסיוע ניתן מהחודש השביעי ועד תום השנה הראשונה לעליה. על פי החוק עובר העולה בתום השנה הראשונה בארץ לטיפולו של המוסד לביטוח הלאומי בכל הקשור להבטחת קיום וזאת בהתאם לקריטריונים הקבועים בחוק.

03 מינהל הסטודנטים והתלמידים

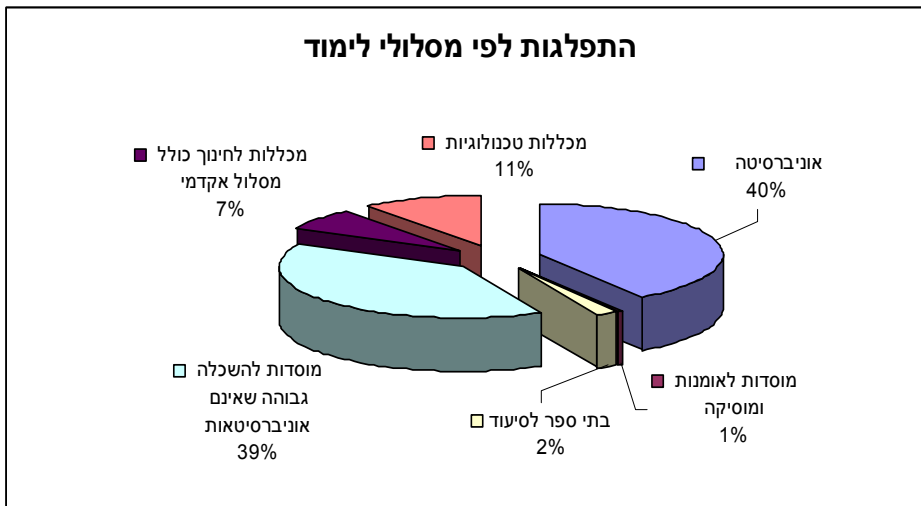
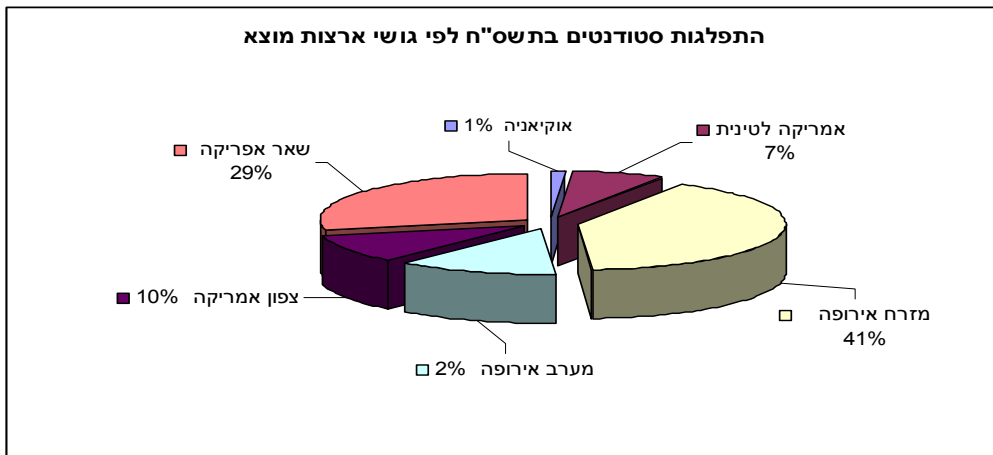
מינהל הסטודנטים והתלמידים הוקם בשנת 1967 במטרה לעודד עלייתם של סטודנטים יהודים מחו"ל ולסייע להם בקליטתם באוניברסיטאות ובמוסדות על - תיכונים, הן מבחינה לימודית והן מבחינה חברתית.

הסיוע לסטודנטים עולים ניתן בצורה של מלגות לשכ"ל לתקופה של עד 3 שנים (כולל מכינה), ובמקרים מסוימים גם מלגות קיום. בנוסף, יש אפשרות לקבל הלוואות לסיוע אישי.

מאז הקמתו ועד 1990 טיפל המנהל בכ-3,500 עד 5,000 סטודנטים בשנה. בעקבות גלי העלייה מחבר מדינות העמים גדל מספרם בשיעור ניכר, ונע בשנים 1991-2004 בין כ-10,000 לכ-12,000 סטודנטים בשנה. בשנים 2005-2006 טיפל המינהל בכ-8,200 סטודנטים בכל שנהשנים -2007 2008 טיפל המינהל בכ-7,000 סטודנטים בכל שנה.

מאז הקמתו של מינהל הסטודנטים לפני כ-35 שנה הוא סייע ללמעלה מ-150,000 סטודנטים.

התפלגות אוכלוסיית הסטודנטים הזכאים לסיוע המנהל לפי הפילוחים הבאים המבוססים על נתוני המשרד לקליטת העלייה המעודכנים לחודש ספטמבר 2008 שנת הלימודים התשס"ח.

04 קליטה חברתית

1. פעולות קליטה בקהילה (תוכנית 300411)

האגף הבכיר לקליטה בקהילה פועל בנושא קליטה חברתית ותרבותית אשר מהווה ציר מרכזי וחשוב בהצלחת הקליטה של העולה בארץ. האגף מעניק לעולים כלים אשר יסייעו להם להשתלב במרקם החברתי והתרבותי תוך שמירה על ייחודם ובהתאם לצורכיהם.

מטרות האגף הבכיר לקליטה בקהילה:

- א. קליטה חברתית ותרבותית של עולים.
- ב. שילוב העולים במרקם הקהילתי.
- ג. שמירה על צביונם הייחודי של העולים.
- ד. יצירת שייכות בין העולים לבין החברה והתרבות הישראלית.

תחומי הפעילות של האגף הבכיר לקליטה בקהילה כוללים סיוע עבור: פעילויות משותפות עם השלטון המקומי, מוסדות ציבור, ארגונים ועמותות וולונטריות. הפעלת סל תרבות באולפנים, פרויקטים לילדים ונוער (תגבור לימודי, קייטנות קיץ, טיולים ועוד), העצמת השפה העברית, פרויקטים בתחום הזהות היהודית, הזהות הישראלית, שילוב תרבות ועוד. בשנת 2008 תמך האגף בפעילותם של כ-120 רשויות ו-101 עמותות. בפעילות בתחום החינוך הבלתי פורמאלי הממומנת ע"י האגף השתתפו אלפי ילדים ובני נוער. כמו כן סייע האגף לביצועם של כ-3,000 פרויקטים בכל רחבי הארץ.

יעדי האגף לשנים 2009 - 2010:

- א. קליטתם החברתית והתרבותית של העולים תוך שילובם והטמעתם בקהילה.
- ב. חיזוק הזהות היהודית והישראלית של העולים וחיזוק התחושה שישראל היא ביתם הלאומי.
- ג. פיתוח תוכניות חינוכיות בתחום החינוך הבלתי פורמאלי לתלמידים.
- ד. חיזוק השפה העברית.
- ה. שילוב תרבויות באמצעות מפגש אישי ותרבותי בין עולים לוותיקים.
- ו. העלאת המודעות להתנדבות בתחום קליטת העלייה ופיתוח רשתות תמיכה לעולים.

- ז. שילוב ארגוני העולים בתהליך קבלת ההחלטות בתחומי פעילויות האגף.
- ח. שימור וחיווק ההסכמה כי העלייה היא ערך לאומי וחיוני למדינת ישראל.
- ט. תיאום ואיגום משאבים בין משרדי הממשלה הפועלים בתחומי קליטת העולים בקהילה (מועדון עמיתים).
- י. ייזום ושילוב המגזר העסקי בפיתוח פרויקטים קהילתיים.

2. לימודי יהדות (תוכנית 300412)

מטרת הפעילות להכנה לגיור היא לאפשר לכלל אוכלוסיית העולים, שאינם יהודים עפ"י ההלכה אך עלו מכוח חוק השבות, להשתלב השתלבות תרבותית ורוחנית מלאה בעם היהודי ובמדינת ישראל. הפעילות מיועדת לתת מענה לצורכי העולה ולרצונותיו להיות חלק מהעם היהודי, לצורך קליטה ושילוב בקהילה.

הפעילות מסייעת ומציעה הכנה וליווי למעוניינים, מתוך בחירה חופשית, לעבור את תהליך הגיור המקובל במדינת ישראל, תוך שמירת אחדות העם היהודי. בשנת 2009 צפויים לקחת חלק בתהליך הגיור כ-6,000 עולים, מתוכם כ-3,500 חיילים עולים.

אגף הגיור במשרד מפעיל תוכניות הסברה רחבות היקף בקרב הקהל הרחב של העולים ואוכלוסיות ממוקדות, כגון: חיילים, צעירים, סטודנטים, תלמידי תיכון ואחרים, במטרה לחשוף בפניהם את הליך הגיור, להעלות את המודעות לנושא, ולהגביר את מספר הלומדים במסגרות השונות.

בשנים 2009 - 2010 יפעיל האגף את תוכניות ההכנה הבאות:

א. המסלול הצבאי (תוכנית נתיב- באמצעות המכון ללימודי היהדות) - במסגרת זו ילמדו כ-3,500 חיילים בתוכנית מרוכזת בתנאי פנימייה במשך חודשיים ימים, ולאחר מכן החיילים המעוניינים להתגייס ממשיכים בקורס המשך, בסופו ניגשים לבחינה בבית דין צבאי לגיור.

ב. המסלול האזרחי (באמצעות המכון ללימודי היהדות) - כ-1,500 עולים אזרחים לומדים בכ-75 כיתות הפזורות בכל רחבי הארץ. המשתתפים לומדים כ-400 שעות פרונטאליות ומשתתפים בסמינרים מיוחדים, שבתונים וסיורים לימודיים. לכל לומד יש משפחה מלווה אשר מדריכה אותו ומאמצת אותו בכל שלבי ההכנה.

ג. המסלול האקדמי (באמצעות המכון ללימודי היהדות) - מאות סטודנטים אשר הביעו את רצונם להכיר את המורשת היהודית ולהתכונן לקראת הדיון בבתי הדין המיוחדים לגיור לומדים ב-7 אוניברסיטאות ומכללות בתוכנית מיוחדת, אשר אושרה על ידי הנהלות האוניברסיטאות.

ד. מסלול הנוער - האגף מפעיל באמצעות 13 עמותות ובאמצעות משרד החינוך אולפני גיור מיוחדים בבתי ספר על-יסודיים ברחבי הארץ ובפנימיות של עליית הנוער. בתוכנית

מיוחדת הכוללת סמינרים, סיורים לימודיים, והעמקת הידע ביהדות ובהיסטוריה היהודית לומדים כיום כ-300 נערות ונערים. עם סיום התוכנית, הם מגיעים לבחינה בבית דין לגיור המיוחד לנוער.

ה. האגף תומך ב-13 ארגונים ציבוריים (באמצעות ועדת התמיכות), אשר מכינים גם הם את העולים לקראת גיורם. במסגרות אלו לומדים כ-1,400 עולים, המשתתפים בכל הפעילויות הנדרשות מהם על ידי בתי הדין, כגון שבתונים, סמינרים וסיורים.

ו. האגף מממן את הפעילויות המשלימות של אולפני הגיור של משרד החינוך בהם לומדים כ-400 לומדים מבוגרים.

ז. האגף מממן שירותי ייעוץ לאלפי עולים האמורים להגיע לבתי הדין הרבניים ולבתי הדין המיוחדים לגיור.

ח. האגף מפעיל תוכנית העצמת הגיור לאלפי יוצאי אתיופיה הנמצאים ב-20 מרכזי קליטה. באמצעות התוכנית, הכוללת הכנה לבר-מצווה, פעולות העשרה, לימודים אינטנסיביים, ניתן להגישם מיידית לבתי הדין ובכך לגרום להוצאתם ממרכזי הקליטה ולהביאם לדיור קבע.

05 קליטה ישירה

1. קליטה ישירה מארצות מצוקה (תוכנית 300502)

- א. סל קליטה, מענק סל משלים ומענק לתחליף פטור ממסים.
- התקציב בנושאים אלו מיועד לתשלום סל קליטה ומענק תחליף פטור ממסים לעולים במסלול ה"קליטה הישירה" בהתאם לחוקים ולנוהלי המשרד. התשלומים ניתנים במקדמת מזומן בנמל התעופה ובזיכוי ישיר לחשבונות הבנק של העולים.
- ב. סל קליטה ודמי קיום לעולי אתיופיה - מענקי סל קליטה ודמי קיום מיוחדים הניתנים לתקופה של 12 חודשים עבור העולים מאתיופיה.
- ג. מענק כספי לרכישת ציוד במעבר לדיור קבע - עולים מאתיופיה אשר סיימו את תקופת השחייה במרכז הקליטה זכאים למענק סיוע ברכישת ציוד בעת המעבר לדיור הקבע. גובה המענק נקבע בהתאם להרכב המשפחה.

2. מקבצי דיור- השלמת שכר דירה לנוזקים (תוכנית 300503)

המשרד לקליטת העלייה מטפל בהשגת פתרונות דיור לעולים בתיאום עם משרד האוצר ומשרד השיכון. פתרונות הדיור לעולים מחולקים לשני סוגים: פתרונות קבע ופתרונות זמניים.

המסלול העיקרי, הנותן מענה לרוב אוכלוסיית העולים במסגרת פתרונות הקבע, הינו מסלול המשכנתאות. העולים זכאים לסיוע בשכר דירה בגובה משתנה בהתאם לשנות העלייה, סטאטוס משפחתי, מספר הנפשות וכן גובה ההכנסה והנתמכות על ידי הביטוח הלאומי.

עולים קשישים זכאים גם לפתרונות דיור במסגרת מקבצי דיור המופעלים ע"י האגף הבכיר לדיור וכן בדיור המוגן. עולים קשישים, נכים וחולים במחלות קשות, ומשפחות חד הוריות נתמכות זכאים לפתרונות דיור ציבורי נוספים.

בנוסף מפעיל המשרד, בשיתוף עם משרד השיכון, מסלול "שכירות ארוכת טווח" לקשישים ואף מתכוון להרחיב את הפעילות באמצעות פרויקטים פרטיים להשכרה. אחד היעדים של המשרד הוא הגדלת מגוון פתרונות הדיור לעולים. המשרד יפעל על מנת לממש יעד זה ולצמצם את מספר הממתינים, גם על ידי הגשת תוכניות חדשות למשרד האוצר.

בנוסף לפתרונות דיור הקבע, פועל המשרד להשגת פתרונות דיור זמניים לקליטה ראשונית של העולים מאתיופיה. כמו כן, פועל המשרד לאכלוס העולים מאתיופיה בשכונות חדשות ו/או בישובים חדשים, זאת באמצעות מענקי דיור לרכישת דירות בשוק הפרטי, על מנת שהעולים ישתלבו וייקלטו בצורה נאותה בישובים אלו.

06 קליטת מדענים

מתחילת שנות ה-90 הוכרו על ידי המרכז לקליטה במדע כ- 16,700 מדענים מהם כ- 1,500 תושבים חוזרים וכ- 15,200 עולים. כמחצית מהמדענים הינם בעלי תואר שלישי עם ניסיון מוכח של לפחות ארבע שנים במחקר ו/או פיתוח.

בשל אופיין השונה של מערכות המחקר והפיתוח בארצות המוצא של העולים נדרשת תקופת הסבה והתמחות על מנת שמערכות המחקר והפיתוח בישראל תוכלנה ליהנות מפוטנציאל ההון האנושי הגלום במדענים העולים. באמצעות המרכז לקליטה במדע, הושמו קרוב ל-70% מהמדענים בתעסוקת מחקר ופיתוח באקדמיה, בתעשייה, במכוני מחקר ובבתי חולים (כמחציתם במגזר העסקי).

פעולות המרכז נועדו להקל על קליטתם של מדענים עולים ומדענים תושבים חוזרים. מגמת הטיפול הינה כפולה: מצד אחד לקלוט מדענים במסגרת מערכות מחקר ופיתוח קיימות במשק הישראלי, ומצד שני לפתח מקורות מחקר ופיתוח חדשים.

המרכז לקליטה במדע מפעיל שלוש תוכניות סיוע עיקריות: תוכנית לעידוד השמת מדענים עולים ותושבים חוזרים, תוכנית קמ"ע למדענים בכירים במגזר הציבורי ותוכנית מלגות לתלמידי מחקר (במסגרת תוכניות קליטה התומכות בעידוד העלייה).

1. סיוע במלגות למדענים עולים (תוכנית 300614)

הזכאות להיכלל בתוכנית ניתנת לעולה או תושב חוזר העומדים באמות המידה שקבע משרד הקליטה להגדרת מדען. על-פי הגדרות אלו מדען הינו בעל השכלה אקדמאית של תואר שני ומעלה עם ניסיון במחקר ופיתוח של 4 שנים לפחות מיום קבלת התואר במהלך שש השנים שקדמו לעלייתו.

הסיוע ניתן לתקופה של שנתיים עד ארבע שנים בהתאם לתכנית הקליטה שסיכם המרכז עם המוסד הקולט את המדען בתעסוקה מדעית.

2. תוכנית קליטת מדענים עולים - קמ"ע (תוכנית 300615)

התוכנית לקליטת מדענים עולים בכירים מופעלת משנת 1998 ונועדה להבטיח העסקת מדענים מצטיינים במסגרות האוניברסיטאות ומכוני המחקר הציבוריים. תוכנית קמ"ע מעניקה, למוסדות מהמגזר הציבורי המעסיקים מדענים שעברו הליכי בחירה אקדמיים במסלול מחקר, סיוע בתשלום שכר העבודה מיום קבלתם של המדענים העולים לתוכנית ועד להגיעם לגיל הפרישה הנהוג במוסד המעסיק.

10 תוכנית לעידוד העלייה וקליטה

במסגרת פעילות המשרד לעידוד העלייה וקליטה, המשרד יוזם ומקדם מספר פרויקטים, ביניהם:

1. פרויקט עלייה קבוצתית, במסגרתו מלוות המשפחות העולות משלב טרום עלייה, נקלטות כקבוצות בעלות מאפיינים זהים ליישובים ומקבלות סיוע מיוחד בתחומי דיור, תעסוקה וקליטה חברתית.
2. פרויקט העצמת השפה העברית, במסגרתו מופעלות כיתות ממוחשבות ללימוד השפה העברית, כיתות קטנות לילדי עולים בחודשי הקיץ, ותוכניות ללימוד השפה באמצעי התקשורת האלקטרוניים.
3. פרויקטים נוספים בתחומי יזמות, תעסוקה, מחשוב, קליטת סטודנטים ומדענים, קליטה בקהילה.
4. בהתאם להחלטת הממשלה על העברת האחריות לתמיכה בארגונים העוסקים בעידוד עלייה ממשרד ראש הממשלה למשרד הקליטה, תומך המשרד, החל משנת 2008, בארגונים אלה. משרד הקליטה מתקצב את הנושא בהתאם לקריטריונים שנקבעו על ידו, שמטרתם להגדיל בצורה משמעותית את היקף העלייה לישראל ממדינות המערב בהן קיים פוטנציאל עלייה גדול.